نیمګړي ارمانونه

(د محمد عالم حیران د شعرونو ټولګه)

سریزه او راټولونه

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ل

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حيران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هر سهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دویم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د یو متوفی شاعر، خدای بښلي محمدعالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې یو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلابېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان یې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، یوازې دوه یا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور بېخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهیلی شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غځوني وکړي، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) سترګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د درېیم ټولګي محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کټه ګورۍ کې راته، خو د پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو کې و، اقتصاد يې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام خان د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ فعال غړی و، نو ځکه ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل: ((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی، خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله، نو بیا ته مو رږ ورته پرېږده...)) کله چې د دې کتاب د چاپ خبره راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس نو راځه دا بل کار ستاسو دی، هغه وویل: ((راځه دا سې به وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه شول، نو بیا به خپل زور ووهو)). ډېره لټه مو وکړه، خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

پانګه چې له کوره يې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو، په هغو پیسو هم چاپ ناشونی و. ځو ورځې نور هم د پیسو په لټه کې شو، له خپل يو بل ملګري څخه مې يو مقدار پیسې د احسن پور په توګه واخیستې، نو په دې ډول د کتاب چاپ لګښت پوره شو. بیا مې له ښوونې او روزنې وزارت څخه، (په شخصي لګښت د

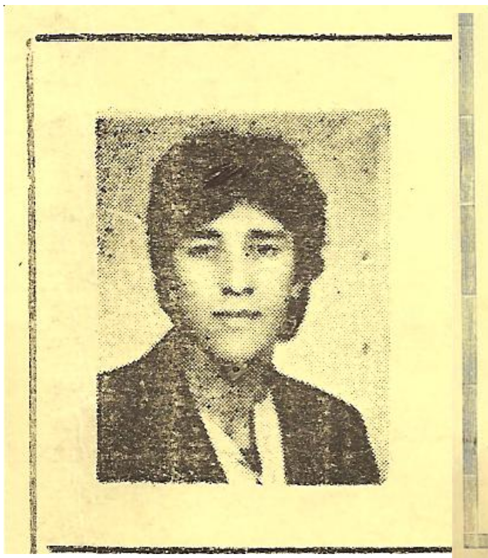

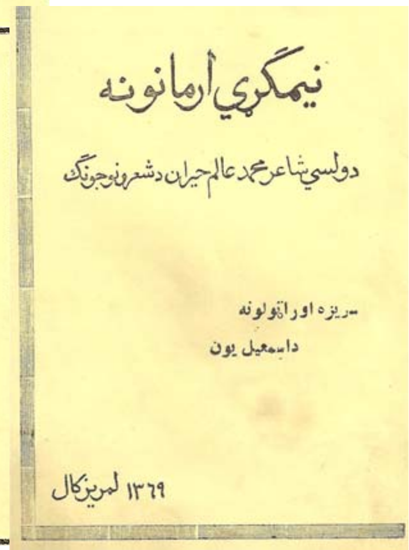

کتاب چاپ) امر واخیست، هغوی خپلې چاپخونې ته ولیکل چې که چېرې دوی په خپل لګښت کتاب چاپوي، ورته چاپ يې کړئ! د پوهنې چاپخونې رئیس ښاغلی عبدالکبیر کاکـــــــــړ مې پېژندګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محاسبې رئیس یې را وغوښت او ورته یې وویل، چې مور سره مرسته وکړي او ډېره ګټه را باندې ونه کړي، د څو ورځو په بهیر کې مو په حروفچیني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د یو زړ ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتۍ ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوي وو.

د کتاب تر چاپ د مخه ما او بهرامزی صیب دا سې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به یې ده ته خپلې او زمور بل ملګري ته خپلې پیسې بېرته ورکوم او که چېرې یې پیسې زیاتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کالیو کې نه ځایېدو. د یوې میاشتې په بهیر کې مو په زور او رضا پر لیکوالو او د شعر پر مینوالو دا اثر خرڅ کړ، عاشق الله فریاد او اکبر کرګر مور سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، د کتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پیسې هم پوره شوې او زمور د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځینې کتابونه له مور څخه په وړیا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه تېرې پاتې نه شول، خو مور ته یوه لویه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته یې لګښت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکښلای شو ، دا یو فرهنګي انقلاب نه و ، خو د یو فرهنګي انقلاب د پیلامې لپاره یې مورږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بیامو همدې لړۍ ته دوام ورکړ ، هغه وخت اکثرو خلکو زموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ ، خو ځینو به اعتراض کاوه ، چې ولې یې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه یې ترې کړې، خو موږ به ورته ویل، دا د هغه حق دی، هغه چې د یو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي، نو له موږ څخه په یوه مننه، څه شی کمېږي؟ دې سره به نور خلک هم تشویق شي، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس، تر سلو عنوانو زیات هغه اثار چاپ شوي، چې لګښت یې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زیات خوشاله شوي یو او دا کار یو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بیا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي، خو هغه خوند او مزه چې ددې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلي، تراوسه یې زما فرهنګي مینه تازه ساتلې ده، نو ددې کتاب د بیا چاپ پر وخت لازمه ګڼم، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بیا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظیمواکۍ د جګړو پر مهال د یوه خونړي تنظیم له خوا بندي شو، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګڼې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو، زما خو زړه دا وایي چې کېدی شي، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ یې د فرهنګي خدمت دا یوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حیران کتاب د چاپ خاطره به یې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کار کول له دغسې ستونزو، کړاوونو، دردونو، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مینه ولري، نو خدای(ج) یې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپیل کړې، اوس د نورو لویو فرهنګي کارونو، چې ترسره کول یې زما په وس کې نه دي، خو د بریالیتوب په لټه کې یې یم او د زړه له کومې ورته کار کوم، له خپلو هېوادوالو هیله لرم، مـــــوږ ته د دعا لاسونه پورته کــــړي، چې خپل هېواد د پردیو له کلتوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکـري یرغـل څخـه وژغـورو او د نړیوالـو پـه کلتـوري تصویرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصویر په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هیله
پوهندوی محمد اسمعیل یون
د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۵مه
کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوښو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په خوا کې یو ځل بیا د دې بری ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستي، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت بښي. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په درنښت
ډيپلوم انجنير عبدالکبير کاکړ
د ښوونې او روزنې د مطبعې رئيس

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغو ګلخېږو کې مخ د یار لټوم

ولسي شعر او شاعرۍ د هرې ټولنې د ادبیاتو یوه ځانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبیاتو د نورو برخو تر څنګ په ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.

په ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ برګۍ او تېر ویستلو نښې او نښانې نه لیدل کېږي، له یوه پاک زړه څخه راوتلې وي او د هر چا د زړونو تل ته ننوزي. په ولسي شعر کې د کوم واکمن ستاینه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغه توصیف نه لیدل کېږي او نه دا شاعري د بازار په تله د ورځې په نرخ خرڅېږي، بلکې ولسي شعر او شاعرۍ د ټولنې تاریخ دی، د هغې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.

او ښه خو لا دا ده چې زموږ د پښتو ژبې ولسي شاعري ډېره غنې او پراخه ده او زموږ د ټولنې او د هغې د روحیاتو د پېژندنې یوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسي شاعري خپله په ولس کې د زېږېدونکو شاعرانو زېږنده ده او د پردیو له هر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو لیکوال وایي: ((د خلکو سندرې هغو خلکو ویلي دي چې سواد یې نه درلود. لیکل او لوستل یې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عامیانه شاعران د هر ډول بهرني تاثیراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی کومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقلید وکړي د شعري قواعدو کوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پیروي وکړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتکار څخه کار واخلي او نوی شعر خلق او ایجاد کړي او دې مجبوریت داسې ادب راپیدا کړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د یوه ولس روح منعکسوي.[1]

یو بل پوه وایي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زیات تجمل او سینګار نه قبلوي او د ژوند له حیاتي اړتیاوو سره پیوستون لري.)) [2]

د پښتو شاعرۍ زیاته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور چې زموږ په ولسي شاعرۍ کې لیدل کېږي او د خلکو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معیاري شاعرۍ کې چې د باسوادو یا د تحصیل لرونکو

---

[1] پوهاند دوکتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل کال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.

[2] محمد صدیق روهي فولکور پېژندنه، د علومو اکاډمي، ۱۳۶۵ل کال، ۱۲۸مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو زېږنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیسټونه اورېدل کېږي او دا ددې ښکارندویي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه څخه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یاکه وواېو ټولې سیمې له ولسي شاعرانو څخه ډکې دي، خو په ځانګړي ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېږندویزې سیمې حیثیت لري. دلته داسې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له داسې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګور ته کښته کړ، خبرې کوو. خو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه موده کې د خلکو په زړونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز يې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د اوسېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت يې شاعرانه دی، جوړښت يې شاعرانه دی او خلک يې شعر مزاجه دي، زېږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه يې ووايي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټل کې پر ۱۳۳۰ل کال زېږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب يې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد يې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).[۱]

[۱] الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و، نو له خپل پلار سره یې په نجارۍ کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر **۱۳۴۵**ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر **۱۳۶۱**ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېرى شو، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنايي کورس ته معرفي کړای شو. پر **۱۳۶۲**ل کال له کورس څخه فارغ شو، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ ځرنګوالي او څومره والي ته!

حیران د خپل ټول **۳۲** کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل ویې کړل او ښه خو لا داده، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعدالله جان برق وایي: ((په هر چا چې غم ډېر شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دريو شيانو ته به مخه کوي. يا به لېونی کېږي، يا به شرابو ته پناه وړي او يا به شاعری ته مخه کوي.))[1]

که مو ړ د ژوند د سختيو پورتنيو دريو نتيجو ته وگورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعری ته مخه کړي او يا شاعري ورته مخه کړي او دوه نورې خو يې انسان د ټولنيز ژوند له عادي بهير څخه باسي. خو حيران هم ښه په دې دی، چې شاعری ته يې مخه کړې او په دې توگه يې د ژوند له سختيو سره د مبارزې لاره نيولې ده. حيران د خپل ځوان او لنډ عمر په موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژوند او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه راوسپړي او د شعر او نظم په ژبه يې د موسيقۍ څپې هم له شعر سره يوځای کړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

---

[1] لاس او گرېوان، د عبدالرشيد رشيد خارد شعرونو جونگ، د سعدالله جان برق سريزه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر لیکلو پیل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسیقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زیاته شوه، ترڅو چې دی یې هم له خپلو شعرونو سره یوځای د موسیقۍ زړه راکښونکي سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حیران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن یې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم رااخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه ولیکو. حیران د خپل ژوند تر وروستي بریده د ځومره والي او ځرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه لیکلي او په دې موده کې یې په خپل اواز په سلګونو کیسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه یې هم د موسیقۍ په څپو کې ویلي او د نورو هم.

د حیران ټول شعرونه د موسیقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر یوه غوره ځانګړتیا ده او برابر خو بأید ځکه وي چې هغه په خپله یو مین هنرمند و او پر موسیقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولایت کې داسې کور کوم یو که پیدا شي چې دی ټیپ غږوي او د حیران کیسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زیات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کیسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حیران د شعرونو د زور څپې نه یوازې د یوې محدودې سیمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د یوه معیاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر په توګه يې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مو دا شعر د راډيو افغانستان له خپو څخه د مشهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وايي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغه ګلخېرو کې مخ د يار لټوم

حيران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصيل يې نه و کړی او نه يې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زيات زړه زېږندوينه پر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لياقت او ذکاوت څخه په کار اخيستلو سره داسې شعرونه وزېږول، چې مړينه به يې ډېر کلونه په بر کې ونيسي او د ځينو مړينه خو به يې تر هغه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حيران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپل زيات شعرونه همدغه د پښتو د ولسي شعر په چوکاټونو، يو شمېر يې د غزل او يو شمېر نور يې په پښتو کې باب له عربي ژبې څخه راغليو چوکاټونو کې ليکلي دي. شعري ژبه يې نرمه، ساده او روانه ده او له تجمل، پېچلتيا او تېروستنې څخه خالي ده. داسې ښکاري چې خپل ټول شعرونه يې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کينې ته يې په کې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر يوه بله غوره ځانګړنه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرنګه چې حيران پر موسيقۍ پوره بلد و ، نو شعرونه يې د موسيقۍ له څپو سره ډېر ښه ويل کېږي او په ځينو وختونو کې خو په سېلابي سيستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسيقۍ سره برابر راغلی، په همغه يې بسنه کړې ده ، ځينې شعرونه يې که د کاغذ پر مخ همداسې وواېو نو شايد له سکتې سره به مخامخ شو ، خو که د موسيقۍ له څپو سره يې يو ځای کړو ، ډېر خوند به ورځخه واخلو ، وګورئ دا شعر له موسيقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

ســترګو دې بيــا نــاغې پيــدا کړلــې غمجنــې دي
چــــا نـــــه ګـيلــــه مــــنې دي د زړګــــي ســــره
خــاطر دې بيــا ولــې مــلال دی د زړه ســره زمــا
سـترګې دې بيـا نـاغې نـاغې شـوې نـاز پـروره زمـا
چاتــه لــه درده غــاښ چيچــی لــرې دلبــره زمــا
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي
تر پايه...

او يا هم دا شعر:

د زړګي پټ زخمونه وښيمه چاته
سل کړم د مينې سودا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محتوا له مخې د حيران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مينې روحيه زياته ليدل کېږي، خو په دې کې بيا انساني مينې ته ځانګړې ځای ورکړ شوی دی.

د حيران د شعرونو يوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په يوې داسې شاعرانه سيمې کې زېږېدلی، چې شاوخوا يې ټوله ولسي شاعرانو نيولې وه، خو دی هېڅکله د هغو تر اغېزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کيسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او يا په خپله د هغه له خوا ويل کېږي، سړی له ورايه پوهېږي چې دا د حيران شعر دی. حتی ډېر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه يې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې يو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حيران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا اميده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهيلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:

په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مينې له کبله چې شايد چا سره يې مينه درلودله او بيا خپلې هيلې ته نه دی رسېدلی. او په دويم ګام کې د اقتصادي ستونزو له کبله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې دی له کوچنيو به له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بيا هم په شعر کې يې دومره زياته نا اميدي نه ليدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهيلۍ کې غرق دی، خو له اواز څخه يې داسې برېښي چې د ژوند شپې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوي. حيران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې برياليی شو، چې ډېر شعرونه يې زموږ له معياري شعر سره سيالي وکړای شي او که د موسيقۍ له څپو سره يې برابرښت په پام کې ونيسو، زموږ تر ډېرو معياري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنيا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم ليکلې
که حيران نه ژاړي قلم ژاړي

او يا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مينه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

د غه راز د حيران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحيه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېرويو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سلګيو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځينو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شيانو خپل وخت تېروي.

ملګريــــه ســـتايه خــط و خـــال ســـتايه
ښـــــکلا د ښـــکلو د جمـــــال ســـتايه
په اوښکو سپينې سترګې څه کړې پرېږده
د تـــورو ســـترګو نـــاز و خيـــال ســـتايه

ترپايه...

همدا ډول حيران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې دا شخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه ليکلي او د خلکو غوږونو ته يې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو ليدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول ليکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، يانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، يانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته يې تر ډېرو شعرونو زيات ارزښت درلود، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معيارونو ولاړه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکی د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترلې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه داده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځورېږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، يانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.
په هر حال حيران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به يې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپی، ګران ورور ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فرياد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره يې د مرحوم حيران د شعرونو په راټولولو کې مرسته وکړه او په همدې هيله چې خدای بښلي حيران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح يې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت
په تو له پښتنه مينه
اسمعيل يون
۱۳۶۹ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هر سهر چې د چمن کونج و کنار لټوم
زه په هغه ګل ځېرو کې مخ د یار لټوم

ما د مینې فیصلو کې یو اشنا غوره کړ
محبت مې د ګلرخو په دنیا غوره کړ
اوس د مینې په ساحو کې وفادار لټوم

ژوند مې مینه مرګ مې مینه سودا مینه ده
ما د زړه په سر ښکل کړی رښتیا مینه ده
اوس په مینه د خوږې مینې دلدار لټوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو څوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودایي غونډې شوم
کور او کلی رانه پاتې صحرایي غونډې شوم
زه حیران د تورو غرو څوکې ناچار لټوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پاکـــه ربـــه نـــن د مینـــې اشـــنا نـــه شـــته
ځمکـه نـه شـته اسمان نـه شـته دنیـا نـه شـته

پـــرون جـــوړې منظـــرې وې پـــه ســـرو ګلـــو
نـــن خـــورې ورې کېـــږدی پـــه بیـــدیا نـــه شـــته

پـــه ســـرو ګلـــو بـــه غوغـــا وه د بلبلـــو
هغـــه ســـوز و ســـاز بلبلـــې بـــورا نـــه شـــته

کـــاڼي بـــوټي راتـــه لیـــې لیـــې ژاړي
وایـــي ښـــکلې نـــازولې لـــیلا نـــه شـــته

بېهـــوده د وفـــا تمـــه کـــړي حیرانـــه
ګلرخـــانو کـــې یـــو ټکـــی وفـــا نـــه شـــته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د زړګـــــي پــــټ زخمونــــه وښــــيمه چاتــــه
سل کړم د مينې سودا
خاونـده هېڅـوک مـې غــوږ نــه نيســي ژړا تــه
ســل کــړم د مينـــې ســـودا
د بـېلتانــه پــه تــور مـاتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
ځــه وکــړم لاس مــې نــه رســېږي بلــې خواتــه
ســل کــړم د مينـــې ســـودا
نور به په ځه زړګی خوشال کړم
را چې پــه خپله ځان حلال کړم
ځــو بـــه ســـرې ګيلـــي کـــوم اشـــنا تـــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـل کـړم د مینـې سـودا
په تندي تل خورم ګوزارونه
وهم د سرو وینو غـړپـونـه
عالمـه څـه بـه مـې پېښـېږي انتهـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا
وینې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې
لـه نـاروا بـه څـه حاصـل کـې
حیرانـه څـو بـه لاس پـه نـام یـې بېوفـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

د ژوندون په سرمایو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

یو پرهار نه دی چې غم د تشخیص وخورم
مرګنی د یار له لوري پیکان راغی

پرورش مې د خاطر په وینو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وینې مې شراب ورته نیولي
بنه چې بیا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړي
په امید د وصال سوی حیران راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یـــاره داســـې خـــوار زار شـــې لکـــه زه
پـــه غمونـــو ګرفتـــار شـــې لکـــه زه

خـدای دې اور د عاشـقۍ پـه تنـدي بـل کـړه
چـې خبـر د عشـق پـه کـار شـې لکـه زه

چـې دا هـومره اجتنـاب کـړې لـه عاشـقو
هسـې ګیـر پـه ګـل رخسـار شـې لکـه زه

د غمجنـو غـم هـوس مـه بولـه پـوه شـه
لـه غمجنـو خبـر دار شـې لکـه زه

زه حیـران بـه نـو نـور څـه وایـم دلبـره
د غمونـو سـزاوار شـې لکـه زه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ستا د غم غشی مدام د زړه په سر خورم
ناست په ویر یم مدام وینې د ځیګر خورم

دا خو ستا د زېبا حسن ګدایي ده
جاهلانو تند کونه در په در خورم

که د یار له لاسه زهر او زقوم وي
په مزه یې لکه شات او یا شکر خورم

زه حیران به عاقبت ځان پرې قربان کړم
په ډیوه د مخ ځرخونه برابر خورم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

طبیبـه نـه روغیږمـه مشـکل مـې شـو عـلاج
لـه تشـې تبـې نـه یمـه د سـل مـې شـو عـلاج

بـې ځایـه خـواري مـه کـړه زه پـه خپـل مـرض پـوهېږم
قسـم زمـا پـه رب دی نـور پـه هېڅ شـي نـه روغېـږم
د یـار دیـدن عـلاج دی نـه چـې بـل مـې شـو عـلاج

دوه سترګې راښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمـان زمـا د رنـځ دی اشـنا ، بـل څـه درمـان نـه شـته
بـس دا تسـکین د رنـځ دی تـل تـر تـل مـې شـو عـلاج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نـاز پـه کرشـمو کـې دې یـو بـل عجیـب اثـر دی
ارمـان د ناچـار عمـر او تسـل مـې د ځیګـر دی
خـوږو سـترګو سـتونه مو سـېدل مـې شـو عـلاج

لا سـونه را تـر غـاړه مو سـکه خولـه پـه خنـدا ډکـه
ابتـره سـاه نیـولې وار خطـا ده څکـه پکـه
حیرانـه پـه رښـتیا چـې اوس بېلکـل مـې شـو عـلاج.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

کله چې د مینې ډکه ښکلې دنیا ورانه شوه
بیانو د عاشقو زنده ګي په رښتیا ګرانه شوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګریوان څیري شو
ټوله رسوایي مې له ټوټې ټوټې ګریوانه شوه

زه ملامت نه یم ما د مینې قانون ومنه
ښه ده چې خطا او سهوه ټوله له اشنا نه شوه

زه به د غمجنې زنده ګۍ شکایت چاته کړم
واړه بې رحمي مې له دې بې رحمه جانانه شوه

حال زما د سوي، له دې سوو اوښکو وپوښته
دغه افسانه د تمام عمر له حیرانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ملګريــــه ســـــتايه خـــط و خـــال ســـتايه
ښـــــکلا د ښـــــکلو د جمـــــال ســـــتايه

پـه اوښـکې سـپينې سـترګې څـه کـړې پرېـږده
د تـــــورو ســـــترګو نـــــاز و خيـــال ســـــتايه
زمـــا پتـــري د وچـــو شـــونډو خـــوښ دي
تـــه دې پـــه ســـرو شـــونډو زلال ســـتايه
زه بـــه زګېرويـــو تـــه ســـلګۍ وهمـــه
تـــه کـــوم بـــې غمـــه زړه خوشـــال ســـتايه
زه تـــــومتې د زولنـــــو لايـــــق يـــــم
تـــه نـــن د ښـــکلو زلفـــو جـــال ســـتايه

زه بـــه تقـــدير پســـې بيـــديا لټـــوم
د نـــاز حـــرم کـــې تـــه وصـــال ســـتايه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

سپینې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناکام کوه
حال مې د زړګي وایه یار ته مې سلام کوه

ناست یم یکتنها په غم، سترګې مې په اوښکو نم
ډک مې له ګیلو سره دا رنګین پیغام کوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نیمه خوا درځي ګرانې لږ پرې پام کوه

لاس په نام د قت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام کوه

وېسه د حیران پیغام، دا د مینې ډک سلام
نور نو د ښکلا صفت ګوره لاس په نام کوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د نــــازولو پـــه یـــاد خیـــال و ســـودا شـــومه زه
ځیـــرې ګرېـــوان ګرځمـــه رســـوا رســـوا شـــومه زه

زمـــا د زړه پیمانـــه، لـــه غمـــو ډکـــه شـــوله
خیـال و سـودا مـې پـه، سـر نـن بـې درکـه شـوله
د هرچـــا ګوتـــه راتـــه، د تومـــت لکـــه شـــوله
لاړم د غـــرو څوکـــو تـــه ســـر پـــه صـــحرا شـــومه زه

مـــا د زړګـــي شیشـــه کـــې، اشـــنا لیـــدلی دی
د خـــوږې مینـــې پـــه راز، مـــې پېژنـــدلی دی
د خیلـــه لاســـه مـــې اور، ځانتـــه لږلـــی دی
خیـر کـه پتنـګ پـه شـانې دود پـه ښـکلا شـومه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګو کې بیا د اوښکو ، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا ، رابانـدې دا راغـی
د کور و کلي پوزخند ، د لېونتیا راغـی
وایي حیران لېوني، هغه ده بیا راغـی
خبر له ځانه نه وم انګشتنما شومه زه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

غــم دې پــه مــا زور و پــټ پــټ مــې ژړل
زه وم د غــم کــور و پــټ پــټ مــې ژړل

جــوړه قتــل ګــاه وه مينــې ژړېــدې
هــر طــرف غوغــا وه ســرې لمبــې ختــې
بــل د هجــران اور و زړونــه داغېــدل

خولــه پــه خنــدا ډکــه وه ښــکلې بــې پــروا
ناســته څکــه پکــه وه ســپين مــخ يــې زېبــا
تــور زلفــان يــې خــور و ، ورو ورو رپېــدل

خيــال د اشــنا يــاد شــو لاړم لاس پــه نــام
زړه پــه ديــدن ښــاد شــو ومــې کــه ســلام
بخــت د حيــران تــور و يــار کلــه کتــل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ما چې ولیده د یار ښکلی بشر
لکه خاص چې وي په ما باندې اختر

توري زلفې یې په ناز شانه کولې
لور تر لوره کښته پورته و معطر

کرشمو کې یې یو بل عجب اثر و
زما خوار زړګی یې خوار کړیو نظر

بې پروا مې خوا نه تېره شوه موسکۍ شوه
اور یې بل کړ د حیران د زړه په سر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

خـــو بـــه ارمانونـــه د زړه تنـــګ ســـاتم
نـــوره بـــه دې لار لکـــه ملنـــګ ســـاتم

تا چې په سرو وينو ستر ګې سرې کړلې
زه بـه ليمـې سـرې پـه وينـو رنـګ سـاتم

ســـترګو مـــې د ســـترګو لار څـــارلې ده
غــوږ کـې د اشــنا د پـاولو شـرنګ سـاتم

درد د رنـــدو ســـترګو لـــه دوا شـــوله
څکـــه تـــورې خـــاورې د پتنـــګ ســـاتم

زه حيـــران بـــه اوس زړګـــى تســـل کړمـــه
دا ګيلـې بـه يـار تـه پـه پالنـګ سـاتم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مينې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خورې خورې خبرې د ربار مزه لري
خوبان که جنګ و قار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مــينې پـُرس و پــال وي
غــمونــه ټول پــا يـمال وي
عــالمـــه هغــــه شـــپه د انتظـــار مـــزه لـــري
د مــينې داســې کــار وي
هــر څـوک چې ګرفتار وي
حـــيرانــه خــوار و زار وي
ټـــول ژونـــد د عاشـــقانو نـــا قرار مـــزه لـــري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د بد و بد د ښو به ښه یاد یږي
وایه اشنا د تا به څه یاد یږي

هر څه به تېر شي مګر هېر به نه شي
د خوږې ژبې به خواږه یاد یږي

هر څه کوې خو ناروا مه کوه
داسې خو نه چې دا به نه یاد یږي

ترخه ترخه وي تریخ تاریخ جوړوي
د نن ترخه سبا ترخه یاد یږي

سترګې نږدې کړه د حیران زړګي ته
ستا خوږې سترګې یې د زړه یاد یږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

لېوني مينې دې هسې لېوني کړم
چې همه واړه عالم کې خندني کړم

مستې سترګې دې د سرو لبانو ستکړي
بې صبري دې سپينې خولې ته هولني کړم

چې د مخ ډيوې دې بلې په تور تم شي
هغه دم به ځان و جسم سپېلني کړم

تېر خو هېر دې په حيران د سبا پرېږده
که يو ځلې دې را ياد لا پروني کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه ګل د اوبو نم سره مزه که

د زیبا حسن کتو لایق دې نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
ځکه مینه مې صنم سره مزه که.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

شــیرینه یــاره نــو پــه خولــه بــه څــو ګیلــې کومــه
پرېــږده چــې مینــه کــې ســلګۍ ورېږ ورېږ کومــه

یو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځیګر
بــل دې هجــران پــه زړه را ومنــډه د ظلــم خنجــر
خلاصــه مینــې دې پــه غــم کــې کړمــه شــام و ســهر
درتــه ګیلــې بــه نــو د کــومې قبیلــې کومــه

زړه مــې مجنــون شــو رانــه غــواړي د لــیلا ســترګې
لکــه ماشــوم یــې کړلــې ســرې نــو پــه ژړا ســترګې
نــه شــته نیازبینــه کــه ړنــدې شــوې د دنیــا ســترګې
خاونــده چــا نــه بــه تپــوس اوس د لیلــې کومــه

ســوی حیــران یــم ســوی آه ســوی فریــاد کومــه
ژړا لــه غمــه ســتا د دوه ســترګو پــه یــاد کومــه
ورېږ ســلګۍ بــه د مجنــون او دفرهــاد کومــه
دا مــې پــه برخــه دی ســلګۍ ورېږ ورېږ کومــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زړګیــــه تـــا تــــه لـــــیلا بیـــا یـــــاده شــــوه
ماتــــــه جفـــــا د بـــــې وفـــــا یـــــاده شــــوه

غــــوټې پــــه موســــکه خولــــه خنـــدا کولــــه
بلبلــــــه ســـــتا مــــــې واویــــــلا یـــــاده شــــوه

شــــــبنم لـــــــه ګلـــــــه بېلېـــــــده ژړل یـــــــې
څکـــــه مـــــې سمدســـــتي ژړا یـــــاده شــــوه

حیرانــــــه حـــــال مــــــې د پتنـــــګ ولیــــــده
ماتــــــه د مینـــــــې نـــــاروا یـــــاده شــــوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

نیمـــه شـــپه وه دخیـــالونو ولـــولې راغلـــې
د غمونـــــو ډلـــــې ډلـــــې قـــــافلې راغلـــــې

نیمـــه شـــپه وه چـــې د هجـــر لمبـــه بلـــه شـــوه
دا د غـــم لمبـــه مـــې تـــاوه لـــه ګوګلـــه شـــوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس په تندي کېښود په ژړا شومه
لـه هیبتـه مـې پـه مـخ سـرې خـولې راغلـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنهــا ناســت یمــه فریــاد د یــار پــه یــاد کــوم
ســوی ســوی اســوېلی ســوی فریــاد کــوم
هــرې خــوا نــه د هجــران د غــم لمبــې راغلــې

نــور څــه نــه و تــوره شــپه وه یــو حیــران غریــب
یک تنها په غم کې ډوب کم بخت پرېشان غریب
ځکــه خــولې تــه مــې نیمګــړې څــو ګیلــې راغلــې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

پــه زړه مــې د ژونــدون هغــه نازونــه ټــول ارمــان دي
د تـــــورو تـــــورو ســـــترګو
ارمـــان مـــې هـر زمـان دی ، د تـــورو تـــورو ستـــرګو

ســـوری ســـوری ځیګـــر دی، د مینـــې انتظـــار کـــې
پــه زړه مــې جــوړ محشــر دی، د مینــې انتظــار کــې
یـــو مینـــه زمانـــه ده اشـــنا ډیـــر دي عاشـــقان دي
د تـــــورو تـــــورو ســـــترګو
څـــوک ســـر وهـــي ژړیـــږي، اختـــه پـــه اند ښنـــنو
څـــوک زړه مښـــي ځـــوریږي اختـــه پـــه اند ښنـــنو
لــه اوښــکو وینــو ډک یــې انتظــار دواړه چشــمان دي
د تـــــورو تـــــورو ســـــترګو
نـــن تیـــره پـــه ســـبا شـــوه، تـــر څـــو بـــه لا حیـــران یـــې
ســـبا د غـــم ســـودا شـــوه، تـــر څـــو بـــه لا حیـــران یـــې
رنـــګ ژیـــړ پـــه یارانـــه کـــې وچـــې شـــونډې د حیـــران دي
د تـــــورو تـــــورو ســـــترګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هسې غم کړمه د ښکلو بې اختیار
په رڼو سترګو مې ورکه کړله لار

نه پوهېږم چې دا څه راباندې شوي
چې نه یار شم پېژندلی نه اغیار

سرې لمبې شوې رانه تاوې په کې سوځم
راته اور شو نو ښایسته ښکلی ګلزار

که د ټول جهان خوبان ټول وفادار وي
په قسمت د خوار حیران دی جفا کار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ودې ســــوم جانانـــه ســـترګو کـــې اثـــر لـــرې
زړه مــې شــو قلــم قلــم څــه خيــالي بشــر لــرې

راشــه ســاه مــې خېــږي روح مــې تاتــه انتظــار دی
ای د زړګــي ســره نــور پــه دې کــې بــې اختيــار دی
مرمـــه بـــې لـــه تانـــه چـــا بانـــدې نظـــر لـــرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خېږي درد مې زور دی
ای د رنـــځ طبيبـــه ! رارســـېږه حـــال مـــې نـــور دی
ای د درد درمانـــــه راشـــــه کـــــه خبـــــر لـــــرې

مينـــه دمـــــين وي خـــو پالنـــه وي دنيـــا کـــې
بيــا بــه پــس لــه مرګــه وفــا څــه کــوم عقبــا کــې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــرې

زه دا ســتا حيـران يـم څـه مـې کـړې رضـا دې خپلـه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــايللی لــه ازلــه
ګرانــــه مهربانــــه تــــه اختيــــار پــــه ســــر لــــرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

رويبــاره يــار تــه وايــه زمــا ســوال منــې كــه نــه؟
د مينــې پــه دنيــا كــې مــې وصــال منــې كــه نــه؟

دوه سترګې دې كړه پورته زه خيال ستا د ليدو كړم
رښــتيا وايــه محبــوبې دغــه خيــال منــې كــه نــه؟

د ګــل قــدر بلبــل كــړي د جمــال بــه عاشــقان
تعظــيم د عاشــقانو د جمــال منــې كــه نــه؟

يــو ځلــې دې خولــه راكــړه پــه ډېــره خــوږه مينــه
د مينــې ارزوګــانې هــر مهــال منــې كــه نــه؟

حيــران د ارزو ګلــه لــږ پــه بــد حــال مــې خبــر شــه
نيمګــړې التجــا مــې د بــد حــال منــې كــه نــه؟.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

څوک راته سلګۍ که څوک مې ځای پرځای وژلي دي
ما چې پــه ملالــو ســترګو هــرې خــوا کتلــي دي

زه چې سترګې تورې شونډې سرې اوربل شانه کړمه
تـورې زلفـې نـورې پـه سـپین مـخ دانـه دانـه کړمـه
ښــايي چــې تمــام عــالم بــه واړه دېوانــه کړمــه

ســترګې بـه ړنـدې وي پـه لیـدو چـې مبـتلا نـه شـي
هغــه زړه دې وچــوي چــې پــه يــو نظــر تــالا نــه شــي
وینې به يې سپینې په هر رګ کې پـه جوش رانـه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونه مې د مينې په سيخ اړخ په اړخ داغلي دي

ډېر زما له غمه حال زبون څېرې ګرېوان ژاړي
هر خواته چې ګورم لېوني خواره پرېشان ژاړي
بل مې د خولګۍ په تمه تل سوی حيران ژاړي
ډېر راته راغلي بېنوا راځنې تللي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

رانــــه هېــــر کــــړو ډېــــر يادونــــه دا ســــتا يــــاد
چــې را يــاد شــي بــس زړګــی شــي پــه فريــاد

افــــرين دې پــــه دا هســــې يارانــــه شــــي
زه دې غـــم کـــړم صـــبح و شـــام و تـــه عنـــاد

ســتا پـــه مينـــه چـــې زه هغـــو مره صـــادق يـــم
پــه جهــان بــه نــه مجنــون و نــه فرهــاد

پــس لــه مرګــه کــه ښــادي راشــي لحــد کــې
څــه فايــده ده چــې پــه ژونــد نــه شــو مه ښــاد

نــــه د رب پــــه رضــــا لاړه نــــه روغېــــږي
پــــه حيــــران بېچــــاره وشــــو څــــه فســــاد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

په ښکلو ارمانونو به دا سوی زړګی سوړ کړم
وطنه ! تا به جوړ کړم وطنه تا به جوړ کړم

زما ښایسته وطنه ولا ښه به دې سینګار کړم
دا توري سپېرې دښتې به دې ښې ګل و ګلزار کړم
ښایسته ښکلي زلمیان به دې راپورته په تلوار کړم
دا ورې یتیمان به دې هر یو په ګېډه موړ کړم

رانده، کاڼه بچي به دې بینا په زېربنا کړم
بیرغ به دې راپورته په چک چکو په هه ها کړم
زموږ ملي ناموس یې ټول به تا ځني فدا کړم
قربان به دې خدمت کې نر او ښځه ځوان او زوړ کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پــــوهې لمــــر ختلــــی معلومــــداره ښــــکاره لار ده
تيـــارو د نـــاپوهۍ نـــه يـــو وتلـــي اوس ســـهار ده
منـــزل و هـــو روان يـــو خپـــل هـــدف تـــه مـــو تلـــوار ده
قســـم دی چـې بـد خوا بـه دې پـه ډېـر ارمـان کـې سـوړ کـړم

سـتا نـاوې بـه سـينګار شـي لـور تـر لـور بـه خوشـالي شـي
حيرانـــه بيـــا بـــه هلتـــه ټـــول جهـــان ســـره ســـيالي شـــي
ازبـــک و هـــزاره افغـــان بـــه کلکـــه وروروليـــي شـــي
هــر خــوا بــه کــور پــه کــور درځنــې ورک ملـي اروړ کـړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

تر څو په خوب ویده دي د وطن ښایسته زلمیان
راپورته شئ بیدار شئ لږ څه وپېژنئ ځان

وطن زموږه کور دی په خپل کور کې نا محرم یو
چې نوم د وطن واخلو نو په دې ولې مجرم یو
څه وجه ده ځوانانو سپېره خور د هر ظالم یو
بېګاه سبا په سر د ظالمانو خورو سوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه په نس باندې ماړه شو
د یو څپک جوارې په ارمانونو کې زاړه شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض ځنې ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي موږه وږي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر یو بوخت دی په خپل کار
تبعیض له منځه تللی د مزدور او د بادار
تراوسه زموږ غوږنې خوري ناترسه باداران

په ډېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار یو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار یو
ملا صاحب کړو امر دوزخیان شو معلومدار یو
حیرانه وایه موږه به شو کله جنتیان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د جاهلانو خندا اورمه ځورېږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه دی

عقل، شعور لرم انسان یم
ځواني طاقت لرمه ځوان یم
د قام د هیلو ترجمان یم
د ګران ولس په خدمتونو نه شرمېږم
هنر زما پیشه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــین پـــه خپـــل ملـــي کلچـــر یـــم
پـــه اهلیـــت کـــې ښـــه خبـــر یـــم
مســـخره نـــه یـــم بـــا هنـــر یـــم
خیر که خلک خاندي زه خو ډېر پـه دې نـازېږم
هنـر زمـا پیشـه دی

بشـــر خـــو ټـــول مغـــه بشـــر دی
یـــو اراده یـــو یـــې مصـــدر دی
کـــه خـــوار غریـــب کـــه معتبـــر دی
پـه کـور او کلـي کـې زه ولـې بـد یـادېږم
هنـر زمـا پیشـه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ماتــه پــه کعبــه د چــا قســم مــه راکــوه
مینــه مــې حــرم دی بــل حــرم مــه راکــوه

مینــه خــو پېغــور نــه دی د مینــې لېونیــه
ماتــه پېغورونــه د صــنم مــه راکــوه

خیـر دی کـه د یـار لـه غمـه مـرم حکیمـه ودې مـرم
بــس د زړه زخمــو تــه مــې ملهــم مــه راکــوه

دا زه حیـران لـه غمـه لېـونی او غمجـن خـوښ یـم
غـم مـې د یـار خـوښ دی بـل یـو غـم مـه راکـوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

ابتـــره راغلـــه ســـاه نيـــولې قســـم
بـــې پـــروا تېـــره شـــوله غلـــې قســـم

بېګـــاه مـــې خـــوا نـــه بـــې پـــروا تېـــره شـــوه
غـــره د حســـن پـــه ښـــکلا تېـــره شـــوه
لـــه قـــاره شـــنه ښـــکلې لـــيلا تېـــره شـــوه
بيـــا کـــوم ناترســـه قـــارولې قســـم

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شغله وه رانښکاره غوندې شوه
د عاشقانو ننداره غوندې شوه
کږه وږه شوه کناره غوندې شوه
شوخه هوسۍ چا ځغلولې قسم

په ښایسته مخ یې سره ګلان کرلي
په سپینو لېچو یې ماران روزلي
په کرشمو یې عاشقان وژلي
د زړونو ښکار ته راوتلې قسم

حیرانه خیال وکه سودا د مینې
دا کوم مثال دی په دنیا د مینې
یا حقیقت به وي لیلا د مینې
که مې په خوب چېرته لیدلې قسم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګو دې بيا ناغې پيدا کړلې غمجنې دي
چانه ګيله منې دي د زړګي سره

خاطر دې بيا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بيا ناغې ناغې شوې نازپروره زما
چاته له درده غاښچيچي لري دلبره زما
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړگی دې ډک دی لـه گیلـو پـه خولـه ویلـې نـه شـې
د اند ښـــنو توپـــان د زړه تســـلولی نـــه شـــې
د خواشـینی، سـلگی پـه شـونډو پټـولی نـه شـې
د غـــم ســـلگی دې بیـــا بـــې واره لغـــوړنې دي

د ښـو څـوکې دې ابتـرې شـوې تسـل بـه غـواړي
لـه اوښـکو ډکـې چاتـه بـرې شـوې تسـل بـه غـواړي
د حیـران خواتـه برابـرې شـوې تسـل بـه غـواړي
لـــه گیلـــو ډکـــې کرشـــمې دې اند ښـــمنې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ مې د هجران په لمبو سوی سوی سکور دی
دا زېبښلی رنګ مې ګوره څه له غمه تور دی

هسې نا کردې چې دې زما په ژوندون کړي دي
ستا خمارو سترګو مې د ژوند سرمايې وړې دي
ستا له ظلمه زوره مې اعضا د بدن ستړي دي
هسې دې په ما را اړولي د غم خړي دي
زه په فرياد ناست يم ستا خوښې او لړې چړې دي
دود مې له سر خېږي بل مې زړه کې دغه اور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق ویلی نه شم را سره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کړده هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خیر دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا څنګه یاري ده چې له مینې جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران اندېښنه زور دی

زه په ژړا ناست یم ته زما په ژړا خاندې
چا ته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې نا کردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حیران په اور ستې کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خیر که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غېږې په ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلې شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

چاته ښکاره کړمه د زړه زخمونه
اشنا پرې ایښي د جفا داغونه

زما له غمه دفترونه جوړ شول
نه شته د یار د غه عمده عرضونه

یو مې له ځایه زړه په غم ستي و
سترګو پرې ښخ کړل د ښو سیخونه

زړګی مو موړ دی په نعمت د مینې
سبا بېګاه خورم د وصال غمونه

حیرانه زړه دې په جفا تسل کړه
د عاشقانو وي نصیب دردونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هغــه یــار د مینــي بــې وفــا و پــر ســتم و خــوت
چاتــه فریــادي شــم جفــا کــار زمــا صــنم وخــوت

څــو بــه ســتا لــه لاســه نــازنیني د زړه وینــې خــورم
ســتا د بېرحمــۍ څپېړې زړه بانــدې ســنګینې خــورم
دغــه زمــا حــال دی اندېښنــې دا ســتا د مینــې خــورم
وکـړه یـو نظـر د مینـې سـتا پـه خیـال مـې دم وخـوت

نــور عــالم ګــل واړه زنــدګي لــري خنــدا ســره
دا خــو بخــت زمــا دی الــوده غــم و ســودا ســره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه زما بلد شو اند ښنو ویر و ژړا سره
څه وکړمه خدایه په نصیب مې د یار غم وخوت

چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی ښکاره کړمه
څوک به مې عرض واخلي که ګرېوان پاره پاره کړمه
ستا د ظلم و زوره به نګاره څه چاره کړمه
بس کړه ظلم پرېږده له زخمي زړګي مې نم وخوت

زه حیران مجبور شوم فریادي درته راغلی یم
اور مې په سر بل دی لکه شمع سوزېدلی یم
مرمه نه روغېږم له ډېر درده کړېدلی یم
ولې دې غماز په درکې مانه مقدم وخوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٭

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکی د سر ماما
مرض مې ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

وایم د غاښ معمولي درد لرم نسخه که راکړې
ته د اتو کالو لیکې راته بستر ماما
معاینه خانه کې کښته پورته ګورم هېڅ نه شته
خالي خلتې دي د سپرمو زوړ نیشتر ماما
همدغه وینې مې رګو کې وې چې توی دې کړلې
دا پیچکاري وه که د زوړ غوییي وه ښکر ماما
پیسه دار درولې غریب په تېل وهلو باسې
بیدار ولاړ دی دروازه کې کمبوډر ماما

حیران به څو درته په شعر ستایي د زړه دردونه
خدای دې غریب له زړه نه خپله که خبر ماما.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

نه به ژوندی یم نه به ښکلې لیلا بیا وینم
نه به یې سپینه خولګۍ ډکه په خندا وینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټ اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا وینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا وینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه بــه پــه مخــه نــازولې لــيلا بيــا راشــي
نه به د مينې ډکې سترګې په موسکا وويـنم

نه به ژوندی يم نه به بيا زلفې تاوداري کړي
نـه بـه پـه سپين جمـال خالونـه لارې کـړي
نه بـه حيران تـه راښكاره سترګې خماري کړي
پيدا به نه شي که څلور کونجه دنيا وويـنم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعيل يون لنډه پېژندنه

محمد اسمعيل يون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۲ل كال، د لغمان ولايت د الينګار ولسوالۍ دنيا زيو په يوې روښنفكرې كورنۍ كې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده كړې يې د الينګار ولسوالۍ د سلينګار په لومړني ښوونځي كې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته كابل ته راغی او په خوشال خان لېسه كې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل كال له نوموړې لېسې څخه په دويم نومره بريالی او پر ۱۳۶۷ل كال د كابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل كال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بريالی او پر همدې كال بېرته د پښتو څانګې د كدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل كال په نوموړې څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنگه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیاد جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې دلومړي منشي په توگه انتخاب شو. استاد یون په دې جرگه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو(UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده در وسپارو ، خو استاد یون و نه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د و اقعیتونو او حقایقو د څرګندیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر خلک د يون ليکنې، مرکې او نظريات خوښوي، خو يو شمېر داسې خلک هم شته، چې د يون سرسختي مخالفين دي. د هغه ملي او ګټورو نظرياتو ته هم غلط رنګ او تعبير ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره يې زورواکي او د سياسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په داسې سختو اغزنو او تنګو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنګي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیلې ګډه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷
- نیمګړي ارمانونه د حیران شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل ګډه شعري ټولګه دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد د سیمینار د لیکنو ټولګه دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات د استاد الفت نثرونه دریېم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري د اسحق ننګیال شعري منتخبات دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستارتره کي اثر دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي ژبانونه دویم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې دويم ۱۳۸۷
- ببرڼۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ايډيال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سياسي کړليچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو ليکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنی رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړيوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زيار کې ورته د نور زغم او اوسېلې هيله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan's poems collection

Collected

By:

M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3

9 789936 500013 >

د خپرونو لړ: (۲)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library